

Aleksandra Święcka

Łatwo ci mówić!

Katarzyny Bednarskiej-Adamowicz, Kamili Dembińskiej, Agnieszki Małyski

Niedawno na rynku glottodydaktycznym ukazała się bardzo interesująca pozycja do doskonalenia wymowy polskiej dla cudzoziemców uczących się języka polskiego na poziomach od A1 do B2. Jest to publikacja o bardzo żartobliwym i przekornym tytule *Łatwo ci mówić!*, a Autorkami są: Katarzyna Bednarska-Adamowicz, Kamila Dembińska oraz Agnieszka Małyska.

Książka omawia wszystkie ważniejsze aspekty wymowy polskiej uwzględniane w *Programach nauczania języka polskiego jako obcego* I. Janowskiej, E. Lipińskiej, A. Rabiej, A. Seretny, P. Turka (red.). Prezentuje głoski polskie oraz zagadnienie akcentu i najpopularniejszych zjawisk fonetycznych, takich jak: ubezdźwięcznienia i uproszczenia fonetyczne. Rozpoczyna się od wprowadzenia polskiego alfabetu i ćwiczeń ułatwiających rozpoznawanie dźwięków, nauczanie się ich zapisu, a także poprawną artykulację. Autorki przyjęły założenie, że uczeń ćwiczy głoskowanie, czyli nie poznaje liter, tylko brzmienie danego dźwięku. Druga lekcja poświęcona jest akcentowaniu wyrazów i zawiera ćwiczenia składające się z pojedynczych słów, klityk (wyrazów atonicznych, pozbawionych akcentu, zlewających się z wyrazem sąsiednim, niestającym się jednocześnie jego częścią) i całych zdań. W ćwiczeniach w postaci dialogów Autorki kładą nacisk na intonację; uczeń powinien powtarzać nagrane wypowiedzi, w miarę możliwości wiernie imitując intonację, ton głosu czy pauzy. Kolejna lekcja to powrót do alfabetu i propozycja zajęcia się literowaniem, a więc nie głoskami, lecz nazwami poszczególnych liter. Ćwiczenia są bardzo praktyczne, bowiem opierają się na literowaniu imion,

nazwisk, nazw miast i wsi, adresów mailowych czy stron internetowych. W dalszej kolejności znajdują się tematy związane z samogłoskami (e-y, i-y, u-ó, o-a, e-e) oraz spółgłoskami (ch-h, c-cz, w-l, f-w, l-l-r). Część dotyczącą spółgłosek poprzedza rozdział traktujący o zagadnieniu ubezdźwięcznienia, co ma na celu zapoznanie ucznia z różnicami dotyczącymi dźwięczności i bezdźwięczności. Dalsze rozdziały Autorki dedykują zestawieniu trudniejszych zbitek spółgłoskowych, które niejednokrotnie sprawiają trudność uczącym się języka polskiego, a mianowicie: *ć/ci-cz-sz*, *ć/ci-ś/si-ź/zi*, *dz-dź-dż*, *s-ś/si-sz*, *z-ź/zi-ż*, *kt-tk-pt-gd*, *zł-bl-dł*, *sz-ż/rz*, *rz-sz-cz*, *pr-spr-sprz*, *dr-tr-str-zdr*, *drz-trz-strz-zdrz*. Autorki nie zapomniały także o (często niestety pomijanych) zagadnieniach fonetycznych, jakimi są geminaty i dwugłoski; dedykowane są im całe rozdziały. W części o geminatach można przeczytać następujące frazy, np.

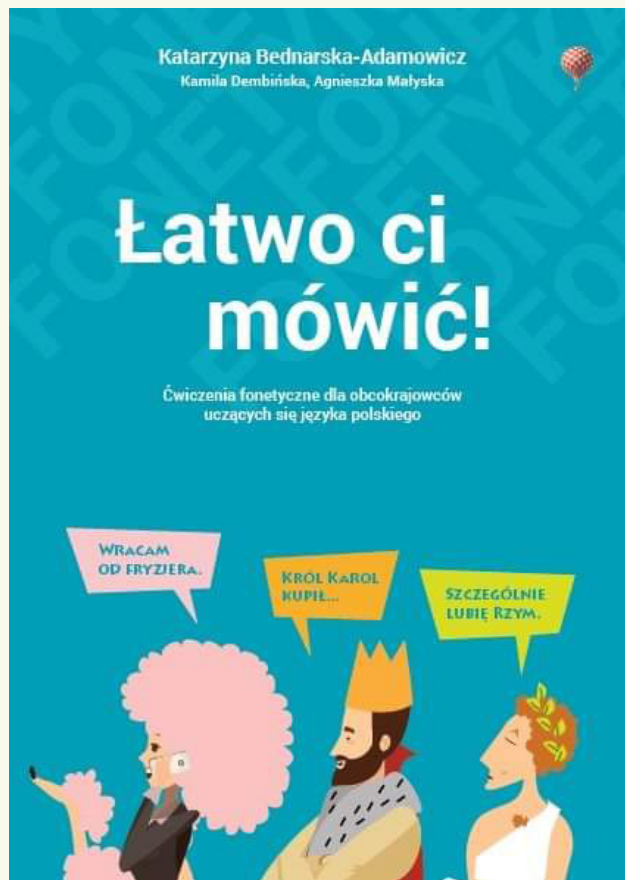
Z Hanną umówiłem się w parku pod fontanną.
Z Marianną na poranną kawę w kawiarni gamma,
a z Emmą...

Pracując z rozdziałem o dwugłoskach, można spotkać następujące zdania:

- Aurelio! Gdzie twoje auto?
- Pani Eulalia jest europosłanką.
- Eustachy podróżuje po Austrii.
- Aurelia zautomatyzowała produkcję pseudoefydryny.

Ostatni rozdział poświęcony jest łamańcom językowym, czyli słowom i zdaniom ze zbitkami spółgłoskowymi, które są szczególnie trudne w wymowie.

Niezwykle ciekawym rozwiązaniem jest słowniczek terminów fonetycznych, który znajduje się tuż za

Wstępem oraz zawiera wyjaśnienie po polsku i po angielsku następujących terminów: dźwięczność, ubezdźwięcznienie, frykatywy, afrykaty, spółgłoski zwarte, obstruenty czy wałek dźwiękowy. Bardzo pomocna zarówno dla nauczycieli, jak i uczniów jest ilustracja narządów mowy z nazwami w obu językach.

Jak pracować z podręcznikiem? Poszczególne tematy można realizować po kolei bądź selektywnie, w zależności od potrzeb uczniów. Schemat każdej lekcji jest zbliżony i składa się z następujących części:

- wprowadzenie danego dźwięku,
- wymowa,
- rozpoznawanie go w otoczeniu innych dźwięków,
- produkcja.

Prezentacja to forma krótkich wypowiedzi lub dialogów do słuchania i powtarzania. Dalej następuje opis głoski zarówno w języku polskim, jak i angielskim, co jest bardzo trafnym zabiegiem, gdyż czyni pozycję bardziej dostępną samym uczniom i zachęca ich do samodzielnej nauki. W przypadku

spółgłosek opis opatrzony jest ilustracją. We Wstępie Autorki zaznaczają, że opisując konkretny dźwięk, odnoszą się do podobnych dźwięków w znanych językach, głównie w języku angielskim: „Dźwięki polskie i angielskie nie mają wprawdzie identycznej artykulacji, ale zwrócenie uwagi na zbliżoną wymowę w innym języku może pomóc ‘oswoić’ z polskimi dźwiękami tych, którzy słyszą je po raz pierwszy i czują się czasem zdezorientowani”. Opis każdej głoski zawiera symbol fonetyczny z międzynarodowego systemu IPA (International Phonetic Alphabet). Autorki zdecydowały się na ten zapis, gdyż według nich cieszy się większą popularnością niż sławistyczny. Transkrypcję wymowy angielskiej w odmianie brytyjskiej opierają na publikacji Johna Wellsa *Longman Pronunciation Dictionary* z 2008 roku. W opisach wymowy i ilustracji odwołują się do portalu www.fonem.eu. Po opisie dźwięku następuje przedstawienie głoski w sylabach, a później w krótkich wyrazach. Dalej uczeń słucha nagrania i wskazuje, w których słowach pojawia się omawiany dźwięk. Samodzielna produkcja zaczyna się w momencie powtarzania za nagraniem pojedynczych wyrazów, zdań, a na końcu dialogów. Schemat lekcji urozmaicają dodatkowe ćwiczenia, które są dostosowane do prezentowanych tematów i stopnia ich trudności; są to zdania, pytania, ilustrowane scenki czy zabawne, życiowe dialogi o wzbudzających ciekawość tytułach, np. „Jestem na diecie”, „Były chłopak Martyny”, „Uzłodził mnie bąk”, „Ładnie wyglądasz”, „Goździki wystarczą”, „Pojedziesz dzisiaj po dzieci?” czy „Niech to szlag”.

Do każdego ćwiczenia dołączone jest nagranie (łącznie jest ich aż 389!), co ułatwia uczącemu się samodzielną pracę. Może on słuchać zarejestrowanego tekstu, a następnie go powtarzać w wolnej chwili w domu, na spacerze albo w samochodzie. W ten sposób w jego pamięci pozostają całe frazy z odpowiednią intonacją i melodią języka. To zwiększa szanse na sukces komunikacyjny i motywuje do podejmowania kolejnych wyzwań w procesie uczenia się języka polskiego.

Prof. dr hab. Jolanta Tambor pisze w swojej recenzji: „Podręcznik pokazuje słowa ‘w akcji’ – we właściwym miejscu we frazie i w zdaniu, właściwie zaakcentowane. Ale są to też słowa rozebrane: na

O KSIĄŻKACH I PODRĘCZNIKACH

sylaby, na głoski, na litery – co ogromnie ważne, bo literowanie jest w życiu niezbędne, a w życiu cudzoziemca tym bardziej, im bardziej uczestniczy w życiu społecznym, gdzie musi zapamiętać, zapisać, zrozumieć nazwę miejsca, do którego ma się udać (...). Fanom fonetyki i zwolennikom tezy o pięknie języka polskiego polecam ją jako świetną lekturę do pociągu, samolotu, do poduszki. Będą jeszcze bardziej na to piękno wyczuleni i bogatsi językowo. Ja już jestem – książkę przeczytałam od deski do deski i nie raz jeszcze do niej sięgnę”. Z kolei w recenzji dr Michaliny Biernackiej możemy przeczytać: „Dzięki dwujęzycznym opisom i nagraniom cudzoziemcy mogą próbować kształcić się też samodzielnie, podejmować próby autokorekty. Na polskim rynku wydawniczym nie było dotąd publikacji, która w tak nieskomplikowany i bezpośredni sposób tłumaczyłaby uczącym się JPJO, jak wyprodukować polskie głoski”.

Co niezwykle istotne, podręcznik posiada bardzo ciekawą, kolorową, a jednocześnie nierzucającą się w oczy szatę graficzną. Subtelne ilustracje w pastelowych barwach przyciągają wzrok i zachęcają do zapoznania się z treścią. Ta zaś przedstawiona w bardzo przejrzysty sposób ułatwia naukę i zapamiętywanie. Najważniejsze informacje są wyróżnione, przez co bardziej dostępne zmysłom uczącego się.

Podręcznik doskonale spełni swoją rolę w różnych grupach językowych i na różnych poziomach

znajomości języka polskiego. Jak podkreślają Autorki, publikacja dedykowana jest osobom, które w różnych umiejętnościach osiągnęły niejednakową doskonałość, a także tym, którzy z różnych względów nie koncentrowali się na starannej wymowie i mają z nią trudności. Skorzystają z niej też Słowianie, którzy mają ambicję wyeliminować ze swej polszczyzny obce brzmienie. Znajdą w niej coś dla siebie również użytkownicy wynoszonej z domu emigranckiego wymowy dialekta, którzy posiadają jednocześnie bardzo bogaty zasób słownictwa, a także dość poprawne struktury gramatyczne i którzy ze względu na kompetencje komunikacyjne trafiają do grup zaawansowanych.

Pozycja „Łatwo ci mówić!” wychodzi naprzeciw potrzebom cudzoziemców, którzy chcieliby uniknąć porażek komunikacyjnych wynikających z niewyraźnego mówienia, błędów w artykulacji czy mylenia dźwięków. Systematyczna praca z książką, regularne ćwiczenia fonetyczne zalecane przez Autorki to ogromna szansa na sukces w opanowaniu pięknej wymowy.

Bibliografia

Katarzyna Bednarska-Adamowicz, Kamila Dembińska,
Agnieszka Małycka, *Łatwo ci mówić!*
www.startpolish.pl